

ob enem podučuje, bo tedaj to storil precej, ko nauči učence samoglasnice in prvo soglasnice poznati in pisati. Gradiva k temu mu dajejo zaporedoma berilne vaje v „Abecedniku“. Kadar se otroci naučé soglasnico pisati, naj učitelj berilno vajo dotične tihnice iz „Abecednika“ sam na tablo spiše, učenci pa naj jo za njim na svoje tablice ali v pisne zvezke prepisujejo. To velja za vse berilne vaje soglasnic v „Abecedniku“. Tudi je dobro, ako učitelj primerne besede, potem ko so že vajo iz „Abecednika“ spisali, sam iz glave na tablo zapiše, in jih otroci prepisujejo. Tako naj stopa učitelj z učenci celega pol leta.

To, akoravno se ne more še poduk v pravopisju imenovati, je vendar njegova prva podlaga in njegove začetne vaje. Korist takega stopanja pa je, da se učenci vadijo pisanja, branja in da vidijo, kako se besede skladajo. Sploh se mora tudi reči, da se morajo otroci v ljudskih ali malih šolah vse bolj djansko učiti, kakor pa z otrudljivimi vodili, ktere večkrat kaki učitelj misli, da so poglavitna reč, ker ne premisli, da vodila so le pripomoček k poduku, nikdar pa ne samostojni namen že same za-se. Učitelj, kteri hoče, da mu bojo vodila dobro služile, naj jih vedno pri zgledih rabi, in naj ne bo že s tem zadovoljin, da mu jih otroci le znajo povedati od besedice do besedice, rabiti pa jih ne morejo, kadar jih je treba. Ravno tako bi pa tudi ne bilo prav, ako bi učitelj vse vodila pustil popolnoma v nemar. Srednja pot je tudi tukaj zlata pot. On naj večkrat tirja, da mu učenci povejo, zakaj so to ali uno besedo tako zapisali in ne drugače. Akoravno učenci, kadar nehajo hoditi v šolo, sploh pozabijo take vodila, so jih vendar, če so jih dobro razumeli, prilaste in se skoro nevedoma po njih ravnajo. V vsaki šoli naj bodo toraj poglavitne vprašanja „kako“ in „zakaj tako“? — Na te vprašanja se nalslanja ves poduk.

(Dalje prih.)

Zakaj pesmi niso za narekovanje pripravne, in zakaj se ž njimi ne smejo jezikoslovne vaje zedinovati.

Prav je, in vse hvale je vredno, če se pesem otrokom razlaga; tudi mora vsak, ki hoče s petjem kaj doseči, to storiti. Otroci naj se zavedó, kaj pojejo. Ali za narekovanje

pesmi niso pripravne. V pesmih se besede drugač naglašujejo, kakor v prozi, in besede so velikokrat okrajšane; tudi je sintaksa vsa drugačna, kakor v nevezani besedi. Tudi pesem vse drugače nanese, kakor se sploh govori (Licentia počitica). Otrok, ki kaj misli, se bo potem le v branju motil. Kratke povestice v prozi so veliko bolj pripravne za narekovanje.

Škodljivo pa je, če se pesmi za jezikoslovne vaje jemljejo. Veliko izrazov, — trop, metafor — otroci v pesmah ne morejo razumeti, pa vendar nekoliko občutijo, kar jim bo pozneje jasno, ko bolj k pameti pridejo. To posebno velja v liričnih poezijah. Če se tukaj v otroke sili, se več pokvari, kakor hasne. Njih pazljivost se na druge reči razgubuje; nauk, ki bi se otrok imel prejeti, jim ne sega tako v serce, ker druge reči začnejo premišljevati. Je pa po mojih mislih pesmice lepo dišeča cvetica, ki se ne sme preveč po rokah valjati, da ne zgubi svoje živosti in prijetnega duha. Koristno je zelje na vertu; — radi pa tudi imamo cvetice, čeravno niso tako koristne. Poezija v pesmih je kakor hladna rosa na cveticah; prvi solnčni žarki pokažejo nam sreberne bisere po cveticah, vroče solnce pa te kapljice posuši. Se vé, da tukaj govorim le od ljudskih šol. Otroci naj se, kolikor je mogoče, v svoji nedolžni priprostosti ohranijo; tuge življenja bodo pozneje zadosti pokušali; kar se pa samo po sebi razumê, jim še ni treba razlagati; otroci naj pojejo in se veselê življenja; dalje ko bodo živeli v priprosti nedolžnosti, rajše bodo ubogali. Ljudstvu naj se ne jemlje romantika! Pa kam sem zašel!

Za jezikoslovne vaje naj pa vzame učenik to, kar mu dobro vredjeno berilo ponuja; tudi ni napčno, ako učenik otrokom to, kar so brali narekva; besede in cele stavke si potem bolj v spominu obderžê. In če učenik tako ravná, ne bo prišel v zadrego zavoljo tvarine.

Če sem kaj napčnega od pesem ali sploh poezije govoril, prosim, naj mi pevci popravijo; ker pristaviti moram, da ne znam Pegaza jezdariti. V svojih mladih letih sem se pač vsedel nanj, ali ubežal mi je in me še dobro obercal; gospod profesor namreč mi je na mojo neumerljivo pesem nekaj takega načertal, kar je konjski podkvi zeló podobno, in od odsihdob še nisem poskušal kljuse jezdariti, tedaj mi tudi ne gre kaj več od pesmi govoriti.